

N:o 61.

Af herr vice talmannen **A. P. Danielson**, *angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i fråga om presterskapets aflöning m. m.*

Vid sistlidne riksdag väckte jag motion derom, att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om utredning i fråga om presterskapets aflöning m. m.

Ehuru det sammansatta stats- och lagutskottet, som behandlade denna motion, afstyrkte densamma, blef mitt under punkten 1 i motionen framställda förslag af Andra Kammaren utan votering bifallet.

Såväl med anledning häraf som af det understöd, motionen erhöll af de kammarens ledamöter, som vid behandlingen deraf i kammaren yttrade sig, anser jag mig böra nu åter upptaga motionen till Riksdagens förnyade pröfning, helst som jag fortfarande hyser den uppfattningen, att här afsedda fråga i många afseenden är af stor betydelse och fordrar sin lösning så fort som möjligt.

För att undvika att å nyo utskrifva den motivering och de skäl, jag anförde för det i motionen framställda förslaget, vågar jag härmed åberopa och hänvisa till ifrågavarande motion n:o 52 i Andra Kammaren vid 1896 års riksdag. Den deri intagna motiveringen anser jag fortfarande ega giltighet.

Beträffande den af sammansatta stats- och lagutskottet uttalade mening, att ett bifall till motionen skulle hafva till följd, att tillsättningen af alla presterliga tjänster öfverginge till staten och att frågan därför vore af djupt ingripande betydelse och medförde en fullständig omgestaltning af förhållandet mellan stat och kyrka samt mellan församling och presterskap, och att i samma mån som statens inflytande på kyrkan härigenom

skulle ökas, komme presterskapet att ställas oberoende af vederbörande församlingar och deras önsknigar, kan jag icke förstå, huru utskottet kunnat af motionens innehåll finna anledning till ett sådant uttalande och får därför härmed anföra några ord.

Hade utskottet något närmare påaktat hvad jag i motionen anfört i detta hänseende, hade säkerligen det skedda uttalandet ej kunnat grunda sig på motionen; ty då jag deri anför, att den egentliga själavården ej bör vara mera en församlingens ensak än folkskolebildningen, som länge sedan funnits vara en för hela riket vigtig angelägenhet och hvartill Riksdagen därför anvisat betydliga medel, så att till folkskolelärnarnes *aflöning* nu årligen utbetalas af staten öfver 4 millioner kronor, syftar jag derpå, att församlingens valrätt till prest väl både kan och bör bibehållas likasom dess rätt att välja skollärare, oafsedt hvarifrån aflöningen tages. Ehuru staten betalar en stor del af skollärarens aflöning, har jag icke hört vid riksdagen ifrågasättas, att valrätten till skollärare skulle frantagas församlingarna och öfverflyttas på staten. Lika litet har jag med mitt förslag afsett eller härmed afser att frantaga församlingen sin valrätt till prest. Jag förmodar, att ett sådant förslag, om det på allvar framkomme, icke skulle hafva utsigt att af Riksdagen godkännas; ty jag är öfvertygad om att församlingarna fortfarande vilja och böra få behålla sin ifrågavarande valrätt, och det skulle mer än förundra mig, om Riksdagen, såsom utgörande svenska folkets ombud, skulle vilja betaga församlingarna denna rätt.

Mig synes, att åtminstone samma — om ej starkare — skäl tala för församlingens valrätt till prest som till folkskolelärare, äfven om mitt förslag varder antaget; ty i begge fallen komme församlingen att bidra till dessa tjenstemäns aflöning. Efter mitt förslag i denna motion skulle församlingen komma att till betydlig del bidra till prestens aflöning genom boställets beräknade afkastning och genom kvarvarande skyldigheten att bygga och underhålla boställets åbyggnader eller bostadshus m. m.

På grund af hvad jag nu anfört, får jag härmed vördsamt yrka, att Riksdagen ville besluta:

1:o att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla:

- a) att Kongl. Maj:t täcktes, så fort ske kan, låta utreda myckenheten af den tionde, som nu af tioneskyldig jord utgår till presterskapets i riket aflöning, och det belopp i penningar, denna tionde motsvarar

efter medelmarkegångspriset för de senaste tio åren 1887—1896 och i följd deraf utgår till presterskapets aflöning i hvarje pastorat och hvad summan af denna tionde utgör för hela riket, samt sedan med första möjliga, men senast till 1899 års Riksdag *dels* afgifva förslag till afskrifning af denna tionde på enahanda sätt, som med de å jorden hvilande grundskatter egt rum och under loppet af 10 år med 10 procent årligen, *dels* föreslå det belopp, som Riksdagen bör anvisa och som mot tionden svarar, att utgå till presterskapets aflöning, antingen sålunda, att det betalas omedelbart till presterna mot motsvarande minskning i de afgifter, som utgöras till dem af tiondeskyldig jord, eller ock utgår såsom lindring till egarne af sådan jord för den tid, nu skedda löneregleringar gälla; allt i syfte, att, när tiden för nu gällande löneregleringar tilländagått och tiondens hela afskrifning egt rum, staten skall öfvertaga hela det belopp till presterskapets aflöning, som hittills utgått dertill af tiondeskyldig jord;

b) att Kongl. Maj:t täcktes, om så lämpligen kan ske i sammanhang med i mom. a) omförmälda utredning, men eljest för sig, låta upprätta förslag till lönestat för presterskapet i riket, afsedd att gälla från de tider, då nuvarande löneregleringar der upphöra, samt att denna lönestat må upptaga bestämdt belopp för hvarje presterlig tjänstebefattning;

c) att utredningen till denna lönestats uppgörande jemväl må omfatta, huruvida förefintliga boställen lämpligen böra efter uppskattning och mot afdrag på lönen för tjänstinnehafvaren bibehållas eller endast bostad med trädgårdsland åt honom upplåtas och boställena öfverlemnas till pastoraten mot viss afgift, samt att Kongl. Maj:t ville, så fort ske kan, för Riksdagen föreslå *dels* de förändringar ej mindre i kongl. förordningen af den 11 juli 1862 om ordnande af presterskapets aflöning än ock i öfriga, frågan berörande lagrum, *dels* äfven de vilkor, som kunna finnas nödiga för statens

öfvertagande af aflöningen till rikets presterskap såsom till öfrige statens tjenstemän; samt

d) att äfven förslag till pensionsstat för presterskapet må uppgöras på här ofvan angifna grunder, i syfte att de prestmän, som af sjuklighet eller ålder ej förmå behörigen uppehålla sina tjenster, skola erhålla sådan; och

2:o att ställa till Kongl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 10,000 kronor till kostnaden för här ofvan omförmälda utredningar.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1897.

A. P. Danielson.

N:o 62.

Af grefve **H. E. G. Hamilton**, om *skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag angående ordnandet af rättsförhållandena mellan kommuner och enskilde vid genomförande af stadsplaner m. m.*

I skrifvelse den 9 maj 1884 anhöll Riksdagen, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser för ordnande af de rättsförhållanden, som uppstå mellan kommunerna och enskilde i följd af fastställandet af planer för eller vid utförande af beslut om reglering af gator, torg eller allmänna platser i stad, köping